

Årsrapport

Läsåret 2022/2023

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	3
2. Verksamhetsberättelse	3
2.1 Observationer upphör efter läsåret 2022/23	3
2.2 Observationer under året	4
2.2.1 Observationernas resultat	5
2.2.2 Starka sidor och utvecklingsområden	7
2.2.2.1 Starka sidor och utvecklingsområden: förskola	7
2.2.2.2 Starka sidor och utvecklingsområden: grundskola	8
2.2.3 Observationernas nytta	8
2.3 Enkät till eleverna och vårdnadshavare	8
2.3.1 Utvärdering av leverantörens genomförande av årets enkät	9
2.4 Genomförda aktiviteter	9
2.4.1 Kick-off för observatörsnätverket	9
2.4.2 Introduktionsutbildning för nya observatörer	10
3. Utvecklingsarbete under året	10
3.1 Rekrytering av observatörer	10
3.2 Arbete med utveckla system kring enkäten	10
4. Arbetsområden att fokusera på läsåret 2023/24	11

,

Sammanfattning

Under läsåret har totalt åtta observationer gjorts trots att Danderyd nu lämnat samarbetet rörande observationer. Det gjordes fyra observationer under hösten och fyra under våren. Antalet observationer blev färre än planerat på våren efter att även Sollentuna valt att lämna delen som rör observationer. Genomgående visar enheterna en god kvalitet

Våga visas enkät till elever och vårdnadshavare genomfördes i början av året. Enkäten genomfördes i åtta Stockholmskommuner och för tio svarsgrupper. Årets enkät bryter trenden med dalande svarsfrekvens. Istället finns det en ökning i vårdnadshavare-enkäterna. Svarsfrekvensen är fortsatt hög i elev-enkäterna.

Utvecklingsarbetet med enkäten har skett under året tillsammans med Enkätfabriken. Vissa mindre justeringar gjordes i samband med det. Det kvarstår ett behov att utveckla system kring enkäten.

De arbetsområden som samordnarna bedömer är viktiga inför nästkommande läsår är att etablera ny organisation för enkätsamverkan, fortsätta arbetet med att utveckla enkäten och förbereda upphandling av 2025 års enkät.

1. Inledning

Våga Visa är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan tre kommuner i Stockholmsområdet: Nacka, Sollentuna, Upplands Väsby. Syftet med samarbetet är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola.

Våga Visa

- Baseras på läroplaner för förskola och skola
- Utgår från ett barn- och elevperspektiv
- Stödjer det systematiska kvalitetsarbetet
- Jämför kommunernas förskolor och skolor
- Sprider goda exempel och bidrar till lärande och utveckling
- Bidrar med kompetensutveckling för lärare och rektorer

Samarbetet startade 1998 med observationer i grundskolan. Från och med år 2006 har samarbetet namnet Våga Visa. Metoderna omfattar idag observationer från förskola till gymnasieskola där varje enhet som observeras erbjuds att även göra en självskattning. Observatörer är pedagoger eller rektorer verksamma i någon av de Våga visa-kommuner som ingår i observationssamarbetet.

Sedan år 2005 ingår i Våga visa även en enkät till elever och vårdnadshavare som genomförs av totalt åtta Stockholmskommuner (Danderyd, Nacka, Sollentuna, Täby, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Vallentuna och Värmdö).. Vårterminen 2023 genomförs de sista observationerna. Samarbetet med enkäten fortsätter.

Årsrapporten beskriver arbetet läsåret 2022/2023. Rapporten har skrivits gemensamt av de tre kommunernas samordnare för Våga Visa.

Styrgruppen har under läsåret bestått av: Kent Henningson fram till och med årsskiftet 2023 (Danderyd), Susanne Nord till och med september 2022/ Veronica Grimheden Myhrström från och med oktober 2022 (Nacka), Linda Ekstrand (Sollentuna) samt Henrik Malmström Wallin (Upplands Väsby).

Samordnargruppen har under läsåret 2022/23 bestått av: Åsa Arnell (Nacka), Johan Hesselgren (Sollentuna) och Björn Axén (Upplands Väsby). Koordinator har varit Sara Countakis (Nacka). Kristofer Fagerström (Danderyd) deltog fram till och med årsskiftet.

2. Verksamhetsberättelse

2.1 Observationer upphör efter läsåret 2022/23

Danderyd valde under våren 2022 att lämna samarbetet med observationer från och med år 2023. Sollentuna kommun valde att lämna samarbetet med observationer från och med höstterminen 2023. Därmed finns inte längre underlag att fortsätta observationerna utifrån Våga Visa-modellen.

2.2 Observationer under året

Under läsåret 2022/23 har totalt åtta observationer genomförts i Nacka, Sollentuna och Upplands Väsby. Det handlade om två förskolor och två grundskolor såväl under hösten som våren. Det totala antalet observationsdagar under läsåret var 102. Antalet dagar beror inte bara på hur många observationer som genomförs utan också på hur stora enheter som observeras. En erfaren observatör har under våren 2022 stärkt upp två observationer med observatörer som inte hade så stor erfarenhet. Utan denna insats hade antalet observationer blivit färre.

I nedanstående två tabeller visas hur antalet observationer har förändrats över tid. De tre terminer som pandemin helt förhindrat observationer är hösten 2020, våren och hösten 2021 och är därför inte med i redovisningen.

Tabell 1. Antal observerade enheter och totalt antal observationsdagar

Termin	Antal observationer (förskolor och skolor)	Antal observationsdagar
Våren 2023	4	52
Hösten 2022	4	50
Våren 2022	4	49
Våren 2020	5	90
Hösten 2019	15	213
Våren 2019	17	238
Hösten 2018	15	202
Våren 2018	17	205

Av ovanstående tabell så framgår pandemieffekten genom att antalet observationer minskade från 15 hösten 2019 till 5 våren 2020 och antalet observationsdagar från 213 till 90. Det går att återigen skönja en liten uppgång av antalet observationsdagar från och med hösten 2022.

Ytterligare tre observationer än vad som redovisas ovan var planerade för vårterminen 2023. På grund av beskedet vid årets början om att observationsdelen av Våga visa inte kan fortsätta från och med juni 2023 valde flera observatörer att inte prioritera uppdraget att observera under vårterminen.

En annan förklaring till att antalet observationer inte har kunnat bli fler under läsåret - trots att nya observatörer har utbildats efter pandemin - är att det har varit svårt att få ut de

nyrekryterade på observationer på grund av brist på erfarna observatörer som kunnat agera observationledare.

Tabell 2. Antal förskolor och skolor som observerats per kommun

Termin	Antal observationer (förskolor och skolor)			
	Danderyd	Nacka	Sollentuna	Upplands Väsby
Våren 2023	Utgått	2	1	1
Hösten 2022	0	2	1	1
Våren 2022	0	2	1	1
Våren 2020	0	4	1	1
Hösten 2019	2	8	5	1
Våren 2019	2	8	3	4
Hösten 2018	3	7	1	4
Våren 2018	4	6	4	3

2.2.1 Observationernas resultat

Resultaten för var och en av de åtta observationerna under läsåret, tre förskolor och fem grundskolor, som genomförts framgår i de två tabellerna nedan. Det går inte att dra några generella slutsatser utifrån att enbart åtta observationer genomförts.

Tre enheter fick högsta möjliga omdöme 4,0 vilket känns glädjande. För två av enheterna gällde det målområdet Styrning och ledning (en förskola och en grundskola) och för en förskola Barns delaktighet och inflytande (se Tabell 3A och 3B).

Tabell 3A. Observatörernas bedömningar i siffror, per målområde och förskola (på en skala från 1,0 för *stora brister i kvalitet* till 4,0 för *mycket god kvalitet*).

Målområde	Eds förskola (Ht-22+) Väsby	Abakus klax (Vt-23) Sollentuna	Hopprepet (Vt-23) Väsby	Genomsnittlig bedömning
Normer och värden	3,8	3,8	3,4	3,7
Omsorg, utveckling och lärande	3,5	3,8	2,9	3,4
Barns delaktighet och inflytande	4,0	3,5	3	3,5
Styrning och ledning	3,8	4,0	3,2	3,7
Genomsnittlig bedömning	3,8	3,78	3,13	3,6

Tabell 3B. Observatörernas bedömningar i siffror, per målområde och grundskola (på en skala från 1,0 för *stora brister i kvalitet* till 4,0 för *mycket god kvalitet*).

Målområde	Vibyskolan (Ht-22) Sollentuna	Boo Gårdsskolan (Ht-22) Nacka	Noblaskolan Nacka Strand (Ht-22)	Borgvallaskolan (Vt-23) Nacka	Kunskaps-skolan (Vt-23) Nacka	Genomsnittlig bedömning
Normer och värden	3,2	3,5	3,5	3,8	3,6	3,52
Kunskaper	3,2	3,7	2,9	2,8	3,6	3,24
Ansvar och inflytande för elever	3,1	3,5	2,8	3,3	3,6	3,26
Styrning och ledning	2,5	3,8	2,2	3	4	3,10
Bedömning och betyg	3	3,5	2,7	3,4	3,9	3,30

Fritidshemmets undervisning (F-3)	3,1	3,7	3,8	3,5	i	3,53
Genomsnittlig bedömning exkl Fritidshemmets undervisning	3,00	3,60	2,82	3,26	3,74	3,28

i) Ingen bedömning finns pga skolan inte har F-3

2.2.2 Starka sidor och utvecklingsområden

Ambitionen är att denna typ av strukturerade observationer kopplade till läroplanen och utförda av externa pedagoger ska bidra till att utmana och tillhandahålla relevant underlag för verksamheternas systematiska kvalitetsarbete. Därför ska det i varje observationsrapport finnas en balans mellan antalet identifierade starka sidor respektive utvecklingsområden.

Observatörerna identifierar mot denna bakgrund cirka tre starka sidor respektive utvecklingsområden för varje enhet. Dessa är kopplade till ett eller flera målområden. I tabellerna nedan visas en summering av antalet identifierade starka sidor respektive utvecklingsområden per målområde för samtliga observationer som genomfördes läsåret 2022/23.

2.2.2.1 Starka sidor och utvecklingsområden: förskola

För de observerade förskolorna var de starka sidor i verksamheterna som identifierades oftast kopplade till målområdet Normer och värden, medan det för målområdet Omsorg, utveckling och lärande var vanligast att utvecklingsområden identifierades.

Normer och värden har inte vid någon av de observerade förskolorna kopplats till något utvecklingsområde och är därtill det målområde som tillsammans med Styrning och ledning fått högst genomsnittlig bedömning av observatörerna (3,7), se tabell 3A.

Tabell 4A. Starka sidor och utvecklingsområden för förskola läsåret 22/23

Förskola	Starka sidor		Utvecklingsområden		
	Målområden	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Alla		9	100%	8	100%
Normer och värden		4	44%	0	0%
Omsorg, utveckling och lärande		2	22%	5	63%
Barns delaktighet och inflytande		1	11%	2	25%
Styrning och ledning		2	22%	2	25%

2.2.2.2 Starka sidor och utvecklingsområden: grundskola

För de observerade grundskolorna finns ett liknande mönster som för förskolan. De starka sidor i verksamheterna som observatörerna valde att lyfta fram var oftast kopplade till målområdet Normer och värden. Utvecklingsområdena var däremot oftast kopplade till målområdet Kunskaper.

Fyra av de totalt fem observerade grundskolorna bedrev fritidshem för de yngre eleverna (förskoleklass upp till årskurs 3), vilket också är ett målområde som bedöms. Noterbart är att vid samtliga fyra skolor med fritidshem bedömdes fritidshemmets undervisning vara en styrka i verksamheten.

Grundskola	Starka sidor		Utvecklingsområden	
Målområden	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Alla	15	100%	11	100%
Normer och värden	6	40%	3	27%
Kunskaper	4	27%	6	55%
Ansvar och inflytande för elever	0	0%	1	9%
Styrning och ledning	2	13%	2	18%
Bedömning och betyg	0	0%	2	18%
Fritidshemmets undervisning (F-3)	3	20%	0	0%

2.2.3 Observationernas nytta

Mellan 2016 och 2023 svarade totalt 102 rektorer för enheter som observerats på frågor om hur de bedömde nyttan av observationerna. Rektorererna besvarade frågorna efter genomfört överlämningsmöte av enhetens observationsrapport. De fick värdera verksamhetens nytta av observationen på en skala mellan 1-4 där 1 motsvarar ingen nytta och 4 mycket stor nytta. Andelen rektorer som värderade nyttan som mycket stor (värde 4) var 68 procent. Andelen som värderade nyttan som stor (värde 3 eller 4) uppgick till 96 procent.

2.3. Enkät till elever och vårdnadshavare

I årets enkät deltog kommunerna Danderyd, Nacka, Sollentuna, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Täby, Vallentuna och Värmdö. Enkäten genomfördes med start 23 januari till och med 24 februari för elever och 26 februari för vårdnadshavare. Liksom tidigare år har antalet svarsgrupper varit totalt tio och omfattar elever i årskurserna 3, 6 och 8 samt vårdnadshavare med barn i förskola, pedagogisk omsorg, förskoleklass, årskurs 3 och 6

samt grund- och gymnasiesärskolan (anpassade grund- och gymnasieskolan) .Alla utom gymnasiesärskolans (anpassade gymnasieskolans) enkäter är gemensamma för alla kommuner.

Svarsfrekvensen är fortsatt hög i elev-enkäterna och har generellt ökat när det gäller vårdnadshavar-enkäterna jämfört med pandemiåren. Våga visa har en betydligt högre svarsfrekvens än Skolinspektionens skolenkät år 2022.

Enkätens resultat har liksom förra året gjorts tillgängliga för såväl verksamhetsledningar som huvudmän via särskilda resultatportaler på webben.

2.3.1 Utvärdering av leverantörens genomförande av årets enkät

Samordnargruppen har haft ett möte med leverantören Enkätfabriken tillsammans med övriga enkätkommuner i syfte att utvärdera deras genomförande av årets enkät.

Utvärderingen resulterade i vissa mindre justeringar som genomförs i nästkommande enkätomgång. Jämfört med för tre år sedan har betydande förbättringar skett. Se även avsnitt 3.2 Arbete med att utveckla system kring enkäten.

Frågan kring svarsmetod och ytterligare användarvänlighet i webbportalen som förskolor och skolor använder för att hantera enkäten fortgår i det systematiska utvecklingsarbetet tillsammans med Enkätfabriken.

2.4. Genomförda aktiviteter

2.4.1 Kick-off för observatörsnätverket

En kick-off för observatörer ordnas normalt i början av varje termin, innan observationerna för terminen startar. Syftet är att stödja och utveckla observatörerna i sin observatörsroll och i frågor som är viktiga för kommande observationer. Ofta innehåller en kick-off föreläsningar med tillhörande workshops, fördjupning i metoden och information från samordnarna gällande observationsuppdraget. En viktig del är också att observatörerna ska få möjlighet att nätverka med varandra.

Under läsåret genomfördes två kick-offer som brukligt i början av vardera termin, i september 2022 respektive januari 2023. Båda anordnades på Ersta konferenscenter.

Höstens kick-off fokuserade dels på att informera om det som förnyats i handboken och dels på bedömningstexter. Vårens kick-off fokuserade på styrning och ledning då major Monica Sjöstrand, försvarshögskolan, föreläste och ledde en workshop i ämnet. Det blev mycket uppskattat av observatörerna.

2.4.2 Introduktionsutbildning för nya observatörer

Samordnarna genomför en introduktionsutbildning för nya observatörer i början av varje termin. Syftet är att de nya observatörerna efter genomgången utbildning ska få en god förståelse och kompetens inom följande områden:

- Uppdragets karaktär och observatörens roll
- Att möta personal och elever under observation
- Etik, sekretess och förhållningssätt
- Att följa metoden
- Hur en rapport ska skrivas och formuleras

En fullföljd introduktionsutbildning är ett krav för att få börja observera.

Det hölls en introduktionsutbildning för nya observatörer i Sollentuna kommun under början av våren 2023. Sex personer deltog.

3. Utvecklingsarbete under året

I förra årsrapporten angavs att fokus på utvecklingsarbetet under 2022/23 skulle vara på att öka tillgången till observatörer i syfte att få fler observationer samt att fortsätta arbetet med att utveckla system kring enkäten.

3.1 Rekrytering av observatörer

Efter pandemin rekryterades flertalet observatörer. Nya observatörer behöver arbeta i lag med erfarna kollegor. Flera erfarna observatörer slutade dock i Våga visa under pandemin. Bristen på erfarna observatörer gjorde det svårt att redan under hösten öka antalet observationer. För att lösa detta rekryterades en erfaren observatör för att under vårterminen handleda lag bestående av endast nya observatörer. Eftersom Sollentuna aviserade att kommunens deltagande rörande observationer skulle avslutas i juni ändrades förutsättningarna för att behålla observatörer och rekrytera nya i Våga visa. Flera som hade planerat att observera under vårterminen valde i det läget att inte prioritera det. Totalt tre observationer ställdes av den orsaken in.

I januari 2023 hölls det trots allt en observatörsutbildning för sex personer i Sollentuna kommun. Deltagarna fick då lära sig Våga visans bedömningsmetod och hur en rapport skrivs. Därmed kunde totalt fyra observationer genomföras under vårterminen.

3.2 Arbeta med att utveckla system kring enkäten

Under läsåret har samordnargruppen arbetat med att:

A. Tillsammans med Enkätfabriken se över anmälningssportalen för enheterna för att förenkla förberedelserna inför enkäten. Mindre justeringar genomfördes, men eftersom

återkopplingen om behov av förenklingar från utvalda skolor uteblev bedömdes det inte finnas behov av större förändringar.

B. Enkätfabriken har haft problem med en tillförlitlig redovisning av resultaten inför överlämning till kommunnviån. För att komma tillrätta med detta i 2023 års enkät har Enkätfabriken efter eget önskemål fått möjlighet att dela upp leveransen av resultaten i flera delar istället för att allt ska redovisas vid samma tillfälle.

C. För att förbättra svarsfrekvensen i enkäten till vårdnadshavarna har Enkätfabriken under 2023 års enkät sett över påminnelserna till förskolor, skolor och vårdnadshavare. Utformning och information av talonger, som används för att logga in till enkäten, har också setts över. Svarstiden förlängdes även med två veckor efter att svarsfrekvensen efter viss tid konstaterats vara generellt låg. Svarsfrekvensen överlag ökade jämfört med förra året. Svarsfrekvensen bland vårdnadshavare i årskurs 6 är dock fortsatt låg vilket den har varit över lång tid. Vardera kommun behöver också titta på sina mönster när det gäller svarsfrekvenser för de olika svarsgrupperna.

4. Arbetsområden att fokusera på läsåret 2023/24

- **Etablera ny organisation för enkätsamverkan.**

Eftersom utvärderingssamarbetet från och med läsåret 2023/24 endast kommer att avse enkäterna behöver Våga visas organisation ses över. Styrgruppen har under våren 2023 beslutat att det fortsatt finns behov av en samordnargrupp, som arbetar med enkätens genomförande och bedriver utvecklingsarbete tillsammans med leverantören samt med att involvera samtliga enkät-kommuner. Därutöver tillkommer under läsåret 2023/24 arbete med upphandling av 2025-2029 års enkät. En styrgrupp behövs fortsatt för att fatta beslut kring större ändringar av enkäten. Vilka kommuner som ska ingå i dessa grupper kan komma att behöva ses över med tanke på att observationsdelen utgått. Behov av en särskild årsrapport för Våga visa behöver framöver inte finnas utan kan hanteras i varje kommuns ordinarie rapportering till nämnd om Våga visa-enkäten.

- **Arbete med 2024 års enkät**

Det vanliga arbetet med att genomföra den årliga enkäten fortsätter. Eftersom det är fjärde året med samma leverantör minskar behovet att lägga mycket tid på att stämma av viktiga praktiska delar med leverantören eftersom dessa delar är på plats på fungerande sätt. Fortsatt arbete behövs dock med att främja en hög svarsfrekvens i alla svarsgrupper. I början av läsåret kommer möte hållas med samtliga enkätkommuner för att stämma av frågor kring genomförandet av 2024 års enkät. Ett förslag som samordnargruppen har lagt fram till enkät-kommunerna är att överväga behovet att ha kvar svarsgruppen vårdnadshavare till elever i årskurs 6, med tanke på att svarsfrekvensen i den gruppen varit låg över lång tid samtidigt som svarsfrekvensen från samma vårdnadshavares barn - eleverna i årskurs 6 - är hög.

- **Förbereda upphandling av 2025 års enkät**

För att kunna genomföra 2025 års enkät krävs ny upphandling. Förberedelser innefattar bland annat att se över underlaget utifrån erfarenheterna av förra upphandlingen, som genomfördes år 2020.